

ZVLÁŠTNOSTI ORGANIZACE SPOJENÍ NA SPOLEČNÝCH CVIČENÍCH SPOJENECKÝCH ARMÁD

Armády NATO v čele s USA a NSR uskutečňují na evropském válčišti každý rok velká cvičení, která svědčí o jejich agresivním charakteru i vysokém stupni využití nejmodernější bojové techniky. Zvláštní pozornost je věnována zavádění a využívání techniky i celých systémů radioelektronického boje, odposlechu a získávání údajů podávaných na radioelektronických pojítkách, efektivnímu rušení radioelektronických prostředků naší armády, včetně procvičování diverzní činnosti proti prvkům spojovacích soustav, spojovacím střediskům rozmístěným v blízkosti i na místech velení. To vše svědčí o jejich úsilí, které směřuje k narušení a vyřazení z provozu základních prostředků velení — spojovacích prostředků, systémů, sítí a soustav.

Tato snaha vyplývá ze stále stoupající důležitosti velení a řízení vojsk dané zvyšujícím se objemem velení, složitostí úkolů, stále se zkracující dobou na znalost konkrétní situace na frontě i v týlu, zvyšující se potřebou stálosti, nepřetržitosti, operativnosti a skrytosti velení.

Tato skutečnost proto od nás vyžaduje, abychom věnovali komplexní přípravě spojovacích vojsk spojeneckých armád — jako jednomu z hlavních prostředků velení — odpovídající pozornost. Důležitou úlohu v tomto směru zaujímají společná cvičení spojeneckých vojsk. Jejich význam i zvláštnosti spočívají v:

— prověření a zdokonalování spojovacích vojsk armád členských států Varšavské smlouvy v plánování, organizování a reálném zabezpečování spojení v širším rozmachu, na více stupních velení, při procvičování komplexního využití polních spojovacích systémů a soustav i stacionárních vojenských spojovacích sítí, včetně kanálů i zařízení státní spojové sítě,

— prohlubování připravenosti spojovacích vojsk při zabezpečování spojení a velení svazům a svazkům koaličního složení,

— zvyšování teoretické i praktické připravenosti spojařů spojeneckých armád na společné zplánování systémů spojení, zpracování nařizovacích dokumentů, součinnosti při organizaci, výstavbě a zabezpečování reálného spojení,

— zdokonalování profesionální připravenosti a součinnosti vojenských spojařů i civilních specialistů státní spojové služby na teritoriu cvičicích armád,

— zdokonalování spojařů jednotlivých armád při překonávání jazykových těžkostí pro dohovor a řešení technických otázek budování i údržby spojovacích soustav,

— uplatňování a rozšiřování vzájemných zkušeností v organizování součinnosti spojení, ve zvládnutí a jednotném chápání řízení spojení i provozu technické služby na základě doporučení štábu Spojených ozbrojených sil,

— uskutečňování vzájemné pomoci v dokonalém zvládnutí efektivního využití technických parametrů i provozních možností nové unifikované spojovací techniky, která je využívána v armádách členských států Varšavské smlouvy, ve stykování spojovací techniky národních typů při vytváření spojovacích systémů a soustav,

— procvičování zabezpečování spojení na spojovacích sítích a směrech spojovací technikou, která je obsluhována národními osádkami,

— zdokonalování spojovacích skupin a jednotek při zabezpečování spojení k vysílaným operačním skupinám na místa velení spojeneckých armád,

— širším a náročnějším procvičováním nutných opatření, především těch, která jsou zaměřena proti účinkům REB nepřítelů,

— procvičování vzájemné pomoci a spolupráci při řešení otázek údržby a oprav spojovací techniky na teritoriu jiných socialistických států,

— upevňování družby a internacionálního citění příslušníků spojovacích vojsk členských států Varšavské smlouvy.

Úspěšné splnění úkolů spojovacími vojsky při společných cvičeních spojeneckých vojsk závisí v nemalé míře na jeho pečlivé přípravě, včasném a přesném zplánování.

Zkušenosti potvrzují, že toto vyžaduje úzkou spolupráci řídicích orgánů spojeneckých armád od samého začátku přípravy cvičení. Osvědčuje se, že ihned po obdržení zámyslu cvičení a ujasnění vlastní úlohy i úlohy spojovacího vojska zúčastněných spojeneckých armád jsou přizváni jejich představitelé k rozpracování návrhu organizace pro zabezpečení spojení i přípravy dokumentace.

Tak dosáhneme, že metodou souběžného plánování si zúčastněné strany připraví společně podklady pro zabezpečení cvičení. Navíc osobní jednání a vzájemné ujasnění způsobu splnění společných úkolů umožňuje vyloučit i možnosti nepřesného pochopení úkolu, způsobené např. nesprávným překladem písemného materiálu.

Jde zejména o přesné formulování a vzájemné upřesnění součinnostních úkolů. To znamená upřesnění jednotlivých druhů spojení mezi sebou, stanovení všech potřebných provozních údajů, vzájemné oboustranné upřesnění rozmístění míst velení a jejich spojovacích uzlů, mezi kterými bude organizováno spojení. Dále místa styku spojovacích jednotek, místo napojení a další. Osobní dohovor je důležitý zejména v těch případech, kdy mezi spojovacími uzly je organizováno přímé radioreléové, troposférické spojení nebo linkové spojení po lním kabelem.

Značnou pozornost při plánování je nutné věnovat i důslednému upřesnění klíčové dokumentace pro utajené dálkopisné spojení. Máme zkušenosti, že nedůslednost v tomto směru je pak dosti často příčinou velmi zdoluhavého navazování utajeného spojení, nutností celé řady upřesňujících telefonátů a někdy dokonce i nezabezpečení spojení na daném směru. Při dohovoru je nutné proto vycházet především ze znalosti, jakou klíčovou dokumentaci je možné na obou stranách využít.

Při vzájemné výměně operačních skupin se spojovacími prostředky je nutné již při plánování věnovat náležitou pozornost zejména určení místa, času a způsobu převzetí těchto skupin. Za místo převzetí operačních skupin se osvědčuje vybrat takový prostor, který je dobře znám oběma stranám nebo který lze snadno určit i podle mapy.

Pozornost je zapotřebí věnovat také včasnému a odpovídajícímu zabezpečení pronajatých okruhů stálé spojovací sítě od ministerstev spojů. Zejména je nutné přesně stanovit druh a kvalitu požadovaných spojovacích okruhů. Dále včas upřesnit objekty, na kterých budou pronajaté okruhy přejímány, kdo a kdy bude okruhy přejímat tak, aby bylo sladěno převzetí okruhů na obou stranách.

Neméně důležité je pak i upřesnění připojení polních spojovacích prostředků zúčastněných součinnostních armád na zařízení státní spojové sítě. Zde je nutné stanovit, kde a na kterých objektech bude zabezpečeno připojení, jaké spojovací okruhy bude možné převzít, popřípadě jakým zařízením jsou okruhy vytvářeny a jejich parametry. Také je nutné určit za obě strany odpovědné orgány na převzetí a předání spojovacích okruhů, popř. spojovacích zařízení.

Takto uskutečňovaná úzká součinnost při plánování značně usnadňuje celý jeho proces a přispívá k pochopení společných úkolů. Vydání plánovací dokumentace pak celý proces završuje.

Kladem je využívání již získaných zkušeností, jejich zevšeobecňování a zdomácnění v jednotlivých armádách členských států Varšavské smlouvy za účinného přispění štábu spojených ozbrojených sil.

Nejsou však ale dosud zkušenosti z plánování společných cvičení, využití vzorové dokumentace, zpracovávané pomocí výpočetní techniky. Přitom je tento způsob ve stále širším měřítku využíván v jednotlivých národních armádách. Správou spojovacího vojska Západního vojenského okruhu a spojovacích oddělení armád jsou tyto progresivní metody práce již široce využívány. Značně usnadňují práci a umožňují zkrácení doby na zpracování dokumentace. Kromě toho umožňují získat větší prostor a čas pro rozhodovací proces. Proto je již postupné využívání i při spojeneckých cvičeních se stalo velmi aktuální.

Jedním z rozhodujících činitelů, který podstatně ovlivňuje charakter soudobé bojové činnosti vojsk, je včasné a organizované zaujetí operačních (bojových) sestav. Zvláště při společných cvičeních spojeneckých vojsk (s koalčním složením cvičících vojsk) je nutné mimořádnou pozornost věnovat vytváření vhodných podmínek pro útvary a svazky spojeneckých armád k využívání spojovacích okruhů na teritoriu členských států Varšavské smlouvy při jejich přesunech do prostorů cvičení, denních odpočinků i zaujetí operační sestavy.

Při soudobé vysoké manévrové bojové činnosti značně vzrůstá význam přesunů a jejich zabezpečení i po stránce spojení. K zabezpečení řízení a sledování přesunů spojeneckých vojsk po teritoriu je nutné organizovat spojovací sou-

stavu, která odpovídá a je v souladu se systémem řízení orgány vojenské dopravy i systémem velení přesunujících se vojsk a je zároveň i v jejich prospěch.

Koaliční složení cvičících vojsk vyžaduje proto již při přípravě společných cvičení věnovat mimořádnou pozornost organizaci a zabezpečení součinnostního spojení. Předem stanovit pochodové osy přesunů a systém spojení, který na nich budou využívat jak orgány řízení přesunů, tak zejména přesunující se vojska včetně způsobu zabezpečení spojení do prostorů soustředění, denních odpočinků a zaujímání operační (bojové) sestavy. Vždy je třeba vycházet ze znalostí státní spojové sítě a dodržovat technické požadavky na využití spojů ve prospěch spojeneckých vojsk.

Z hlediska dodržování zásad ochrany utajení přesunů vojsk pokládáme v ČSLA za nejvhodnější způsob zabezpečení spojení maximální využití spojovacích okruhů, vyčleněných ze státní spojové sítě. Jejich vyčlenění musí však být připraveno již před zahájením cvičení a pečlivě stanoven způsob jejich převzetí jak orgány řízení vojenské dopravy, tak spojovacími jednotkami cvičících útvarů a svazků, zvláště jde-li o útvary a svazky spojeneckých armád. Podle našich zkušeností rozhodující úlohu při předávání a převzetí vyčleněných okruhů musí sehrát orgány vojenských spojovacích správ, zvláště pokud jde o vyčlenění spojovacích okruhů ve prospěch spojeneckých vojsk. Jejich znalosti míst předání kanálů a možnosti převzetí usnadní hladké, plynulé a včasné zabezpečení spojení. Umožní zároveň i překlenutí jazykových bariér, které mohou vzniknout mezi orgány ministerstva spojů ČSSR a orgány spojeneckých vojsk, které spojovací okruhy přebírají.

Přebírání spojovacích okruhů od orgánů ministerstva spojů je v ČSLA rozpracováno a jak potvrzují zkušenosti při cvičeních, zvládnuto. Je možné hodnotit, že např. při velmi rozsáhlém cvičení, jako byl Štit-84 i jiných cvičeních, byl tento úkol velmi dobře zabezpečen a splněn. O síť dočasných pronajatých spojovacích okruhů se opírala spojovací soustava pro řízení přesunů vojsk i spojovací soustavy cvičících spojeneckých svazků a útvarů koaličního složení svazu.

Společná spojenecká cvičení potvrdila, že se v ČSLA podařilo odstranit celou řadu nedostatků a vyřešit technické i organizační problémy, které se dříve vyskytovaly při přebírání spojovacích okruhů, v budování přípojných kabelů i jejich zapojování do prvků spojovacích uzlů spojeneckých svazků, zúčastněných na cvičení na teritoriu ČSSR.

I přes tato kladná hodnocení při zabezpečování spojení s využitím spojovacích okruhů na společných cvičeních řešíme v ČSLA některé otázky, a to především technické vybavení jednotek nebo vojenských spojovacích správ, které by umožňovalo převzetí okruhů využitím všech druhů přípojných polních kabelů, s jakýmkoli jejich ukončením na místech vyčlenění kanálů.

Zvláštní úlohu v organizaci a zabezpečení spojení na společných cvičeních spojeneckých vojsk připadá speciálním spojovacím skupinám (OSK). Jejich posláním je především eliminovat jazykovou bariéru, odlišnosti ve vedení provozu na pojítkách jednotlivých spojeneckých armád a v typech techniky.

Jako nejzákladnější způsoby zabezpečení spojení ve svazcích a svazech koaličního složení se jeví:

- vysílání operačních speciálních spojovacích skupin,
- vyčlenění kanálů mezi místy velení ve spojovací síti nadřízeného,
- začlenění rádiových prostředků podřízeného do rádiových sítí a směrů velení svazku, svazu.

Zkušenosti ze spojeneckých cvičení v uplynulých letech plně potvrdily oprávněnost a nezbytnost vysílat operační skupiny pro zabezpečení spojení a úzké součinnosti v rámci svazku, svazu, spojeneckého složení. Plně se potvrzuje, že je nutné vysílat OSK již od stupně prapor. Složení operačních skupin je závislé pak na stupni, který je vysílá. U frontu (armády) to z hlediska úkolů bude jednotka (rota, popřípadě prapor), která bude vybavena prostředky rádiového, kosmického nebo troposférického spojení, ale i prostředky pro utajení. Vybavena musí být též z hlediska všestranného (materiálního, týlového a zdravotnického) zabezpečení. U divize (pluku) to bude skupina složená z rádiových stanic a prostředků utajení a u pluků jednotlivá velitelsko-štábní vozidla.

Vzhledem k těžko překonatelné jazykové bariéře především s NLA NDR a MLA je nutné přednostně zabezpečovat spojení s nimi na samostatných směrech. V případě vyzbrojení unifikovanou spojovací technikou stejných typů se plně osvědčuje realizovat součinnostní směry těmito prostředky, obsluhované specialisty, kteří znají jazyk spolupůsobících jednotek.

Z toho pak vyplývá, že pro zabezpečení velení a spojení ve svazcích a svazech spojeneckého složení se jeví jako neefektivnější způsob výměna operačních skupin. Vzhledem ke skutečnosti, že vybavení těchto skupin spojovacími prostředky jde na úkor tabulkových počtů, je potřebné vytvořit tyto na stupni velení frontu, armády a divize v tabulkách mírových a válečných počtů a zabezpečit jejich speciální přípravu.

Z hlediska zabezpečení reálného spojení, jeho řízení i provozní dokumentace je nutné při přípravě na spojenecká cvičení organizovat součinnostní dohovory již především z hlediska:

- umístění prostředků operačních skupin na místech velení,
- organizace jejich přemísťování v průběhu boje (operace),
- elektromagnetické koexistence,
- vybavení provozními údaji (funkčními čísly, volacími znaky, klíčovými dokumenty) a dalšími nutnými dokumenty pro organizaci všech druhů spojení.

Z hlediska materiálního, týlového a zdravotnického zabezpečení je nutné připravit pro operační skupinu v souladu s Protokolem potřebné dokumenty k odběru proviantu a PHM. Dále se musí stanovit i způsob zásobování na vlastním území a způsob zásobování u svazu (svazku) spojenecké armády, ke kterému jsou vyslány.

Zkušenosti nám plně potvrdily nutnost vybavit mimo to skupinu přípravnou stravou, KDP na 10 dnů činnosti, PHM a municí.

Vysílání operačních skupin k součinnostním svazkům (svazům) je u spojovacího vojska ČSLA již tradičně využíváno k upevnění vzájemného přátelství, spolupráce a družby mezi spojaři jednotlivých armád členských států Varšavské smlouvy. Plně je pobytu využito i ke vzájemné výměně zkušeností z výchovy a výcviku, k seznámení spojařů s novou spojovací technikou, celým systémem organizace spojení i jeho zvláštnostmi. Získaných zkušeností velitelé, političtí pracovníci (vojáci z povolání i vojáci základní služby) využívají při výchově, výcviku, osvojování techniky, zbraní, organizaci stranickopolitické práce a osobního volna.

Jak jsem již uvedl, mezi nejdůležitější úkoly spojeneckých cvičení patří organizace a reálné zabezpečení součinnostního spojení. Cílem je vždy procvičení stanovených štábem Spojených ozbrojených sil zásad organizace součinnostního spojení i zdokonalování jejich teoretického řešení a praktického zabezpečování.

Naše zkušenosti ze cvičení Štít, Sojuz i dalších potvrzují, že teoretické znalosti těchto zásad jsou náčelníky spojovacích vojsk i náčelníky spojení zvládnuty. To má kladný vliv na zplánování součinnostního spojení na všech stupních velení podle odpovědnosti, jako např.: soused zpráva k levému sousedu, cestou nadřazeného stupně velení i oklikovými spoji všemi dostupnými druhy spojení. Přesto nám zkušenosti dokazují, že reálné uskutečňování spojení je velmi náročné a musí mu odpovědní náčelníci spojení věnovat neustálou pozornost. Kromě toho musí projevit i potřebnou oboustrannou iniciativu. Zvláště důležité je kromě předání potřebné dokumentace i osobní dohovor a vzájemné informace či upřesnění v průběhu cvičení. Přitom je nutné procvičovat více druhů spojení, včetně operativního využití spojů státní spojové služby zúčastněných armád.

Nejužívanějším způsobem organizace součinnostního spojení jsou přímé spoje mezi spojovacími uzly míst velení od nadřazeného a mezi sousedními svazy, svazky, útvary. Dále vysílání operačních skupin se spojovacími prostředky jako při zabezpečování velitelského spojení. Všechny způsoby je nutné při cvičeních procvičovat a zdokonalovat spojovací vojska v zabezpečení tohoto spojení bez ohledu na složitost bojové situace.

Stále širší uplatňování unifikované spojovací techniky v armádách členských států Varšavské smlouvy umožňuje zabezpečovat součinnostní spojení mezi místy velení svazů a svazků spojovacími prostředky (např. rádiovými) obsluhovanými národními osádkami. Vyžaduje to však překonání jazykových těžkostí. K tomu je proto nutné specialisty spojovacích vojsk v průběhu výcviku systematicky připravovat.

K zabezpečení praktického provozu na součinnostních spojkách se ukazuje dobrá zkušenost, a to využívat mimo osádek, které jsou cvičeny na mezinárodní provoz, i doplnění obsluh rádiových stanic, telefonních ústředí atd. specialisty, kteří dobře znají nejen ruský jazyk, ale i jazyk součinnostní armády. To přispívá k rychlejšímu navázání spojení i k zabezpečování nepřetržitého provozu.

Zkušenosti spojovacího vojska ČSLA potvrzují, že jedním z hlavních požadavků na uvedení způsobu efektivního využití spojovacích sil i prostředků je dokonalé zvládnutí ruského jazyka obsluhami spojovacích prostředků, s důrazem na odbornou provozní a technickou terminologii. Právě proto je zdokonalování znalostí ruského jazyka u osádek a obsluh spojovacích prostředků, předurčených pro mezinárodní provoz, zakotveno v základních výcvikových dokumentech pro výcvikový rok.

Pro potřeby spojovacího vojska byl vydán v ČSLA speciální rusko-český slovník, který obsahuje základní pojmy z oblasti spojení. Výuka ruského jazyka je nedílnou součástí učebních programů vojenských škol. Kursů, organizovaných na vojenských školách v SSSR, je využíváno nejen k získání odborných znalostí, ale i ke zdokonalování jejich absolventů ve schopnostech ke kvalifikovanému dohovoru s příslušníky spřátelených armád.

Dalším opatřením, které je ve spojovacím vojsku důsledně prosazováno, je sjednocení metod a forem výcviku s výcvikem v Sovětské armádě. Do výchovně vzdělávacího procesu vojenských vysokých škol byly zapracovány zkušenosti sovětských vojenských škol, s důrazem na přípravu absolventů k praktickému výkonu funkcí u vojsk.

V posledním období byl zvýšen rozsah sovětské odborné literatury a před-

pisů, které jsou pravidelně v ČSLA rozšiřovány a využívány především ve vojenských školách. Do výuky je zařazeno seznámení s hlavními takticko-technickými daty základní spojovací techniky spřátelených armád.

Tato opatření v ČSLA vytvářejí dobré předpoklady pro další zkvalitnění provozu v mezinárodních sítích i směrech i při zabezpečování součinnostního spojení mezi vojsky ČSLA a ostatními armádami členských států Varšavské smlouvy.

Dalším důležitým úkolem procvičovaným na spojeneckých cvičeních je řešení elektromagnetické koexistence (EMK) radioelektronických prostředků (REP) na teritoriu cvičení.

Zabezpečení elektromagnetické koexistence představuje souhrn organizačně technických opatření uskutečňovaných v období plánování, přípravy a v průběhu cvičení s cílem omezit nebo vyloučit vzájemné rušení mezi radioelektronickými prostředky. K dosažení žádoucích výsledků je nutné uskutečňovat důkladnou analýzu radioelektronické situace, především správným přidělením pracovních kmitočtů a vhodným rozmístěním radioelektronických prostředků cvičících vojsk v terénu. **Spojenecká cvičení na území ČSSR v minulých letech potvrdila, že je nutné před spojeneckým cvičením uskutečnit koordinaci kmitočtů za účasti představitelů spojeneckých armád, které se cvičení účastní. Zkušenosti nám dále plně potvrdily, že při koordinaci je nutné použít těchto základních podkladů:**

- nařízení pro spojení, ve kterém je uvedeno základní rozdělení kmitočtů,
- přehled vzájemně, kmitočtově se ovlivňujících REP,
- normy kmitočtových a vzdálenostních odstupů,
- provozní údaje pro mezinárodní součinnostní rádiové sítě letectva a PVOS,
- přehled stálé vojenské i civilní radioreléové sítě na území, kde probíhá cvičení,
- nařízení z plánu EMK na válčišti,
- přehled rozmístění základních a doplňkových televizních vysílačů,
- předpokládané rozmístění REP podle zámyslu cvičení,
- přehled rozmístění stálých rádiových rozhlasových vysílačů.

Při uskutečňované koordinaci je nutné zvláštní důraz položit na sladění kmitočtů pro radioreléové spojení, neboť na spojovacích uzlech některých míst velení dochází ke hromadění stanic vlastních i spojeneckých. K řešení této otázky nám účinně napomáhá v ČSLA zavedení rozdělování kmitočtů pomocí počítače. V důsledku toho se počet vzájemných rušení u radioreléových stanic podstatně snížil. V průběhu cvičení je nutné zkoordinovaná opatření důsledně a náročně plnit. K tomu účinně přispívá nepřetržitá kontrola, spojená s přijímáním včasných zásahů k odstraňování jejich narušování.

Ke zdokonalování přípravy spojovacích vojsk spojeneckých armád a řešení zvláštností organizace spojení např. po společných cvičeních přispívají hluboké rozbory dosažených výsledků v organizaci a reálném zabezpečování spojení na spojeneckých cvičeních.

Zevšeobecňování zkušeností na nich z oblasti plánování, organizace spojení, provozně technické služby, výsledků z dosažených údajů o kvalitě spojení (KID), uskutečněných spojů a předaných zpráv umožňuje potom přijmout a realizovat nutná opatření ke zdokonalování přípravy spojovacích vojsk.

Ke zvýšení připravenosti spojovacích vojsk armád členských států Varšavské smlouvy účinně pomáhá i zevšeobecňování zkušeností na odborných shromážděních vedoucích funkcionářů spojovacích vojsk členských států Varšavské smlouvy, která jsou organizována štábem Spojených ozbrojených sil a vydání doporučení ke sjednocení organizace a řízení spojení, Směrnice pro provozně technickou službu a další.